

Fakta om undersökningen

Population och urval

Populationen, d.v.s. de objekt som man vill kunna dra slutsatser om, utgjordes av samtliga invånare i åldern 18-85 år boende i Stockholms län.

För att kunna dra ett urval från populationen skapades en urvalsram som avgränsade, identifierade och möjliggjorde koppling till objekten i populationen. Urvalsramen i undersökningen skapades med hjälp av data från Registret över totalbefolkningen (RTB). Antalet personer i urvalsramen var 1 702 773.

Urvalsramen stratifierades på kommun och stadsdel. Totalt bildades 39 strata. Från urvalsramen drogs ett urval om totalt 18 092 personer (se bilaga 2 för urvalsstorlekar och svarsfrekvens). Urvalsstorleken bestämdes utifrån förväntad svarsfrekvens så att det förväntade antalet svar skulle bli liknande i samtliga kommuner eller vad gäller Stockholms kommun samtliga stadsdelar.

Ett stratifierat obundet slumpmässigt urval innebär att alla objekt inom ett stratum har samma sannolikhet att komma med i urvalet.

Frågor

Frågorna i enkäten är desamma som vid undersökningen som genomfördes 2015 förutom att frågan om antalet personer i hushållet har förenklats. I 2017 års enkät frågades endast om totalt antal personer i hushållet. Tidigare var frågan utformad så att antalet personer i olika åldersspann skulle anges.

Grundläggande för bra kvalitet i en undersökning är kvaliteten på de data som samlas in. För att säkerställa att frågorna fungerar så bra som möjligt och enligt intentionerna genomgick enkäten inför undersökningen år 2011 ett mättekniskt test. Även inför undersökningen 2015 granskades formuläret på nytt av mätteknisk expertis då vissa frågor i formuläret tagits bort. Eftersom endast en liten förändring gjordes i 2017 års formulär genomfördes ingen ny mätteknisk granskning.

Enkäten bestod av 43 nummerade frågor. Flera av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 133 frågor.

Förutom de variabler som samlades in via enkäten hämtades följande variabler från register:

- Kön, ålder, civilstånd, födelseland (i grupper), svensk/utländsk bakgrund samt kommun från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB)
- Utbildning från Utbildningsregistret (UREG)
- Stadsdel för boende i Stockholms kommun från kommunens nyckelkodregister
- LUA-kod från Geografidatabasen

Referensperiod för enkätfrågorna framgår av frågeblanketten i bilaga 5. Med referensperiod menas vilken tidpunkt svaren avser, t.ex. idag, förra veckan, senaste tre månaderna.

Datainsamling

Frågeblanketterna skickades ut med post. I ett informationsbrev ombads personen att besvara frågorna och skicka svaret till SCB. Det första utskicket genomfördes den 20 februari 2017. En första påminnelse med enkät skickades den 6 mars. Ett tack- och påminnelsekort (ToP-kort) skickades den 29 mars och en andra påminnelse med ny enkät den 4 maj. Den 31 maj skickades en extra påminnelse med inloggningsuppgifter till webbenkäten till de som inte svarat. Insamlingen avslutades den 20 juni 2017.

Inflödet efter de olika påminnelserna framgår i tabell 2 nedan.

Tabell 2. Svarsinflöde urval, samtliga kommuner

Urval	Antal	Procent
Inkomna före påminnelser	1 871	25,0
Efter första påminnelse med enkät	3 323	44,3
Efter Tack- och påminnelsekort	951	12,7
Efter andra påminnelsen med ny enkät	889	11,9
Efter tredje påminnelse	464	6,2
Totalt	7 496	100

I informationsbrevet kunde uppgiftslämnarna läsa om undersökningens bakgrund, syfte och att undersökningen genomfördes i samarbete mellan Länsstyrelsen i Stockholms län och SCB. Informationsbrevet informerade också om att uppgifter hämtades från ovan nämnda register och att en avidentifierad datafil skulle komma att levereras till Länsstyrelsen i Stockholms län. Brevet informerade även om personuppgiftslagen samt offentlighets- och sekretesslagen och att det var frivilligt att medverka i undersökningen. Informationsbrevet finns i bilaga 4.

För att SCB ska kunna lämna ut data från en enkätundersökning krävs informerat samtycke av uppgiftslämnarna. Det innebär att de genom att besvara blanketten och skicka in den godkänner att deras svar kompletteras med de bakgrundsvariabler, och behandlas på det sätt, som beskrivs i informationsbrevet.

Datainsamlingen genomfördes av enkätenheten vid SCB. Datainsamlingen genomfördes via webb samt skanning av de frågeblanketter som kommit in via post. Det var 49 procent av svaren som kom in via webben och 51 procent av svaren som skickades in per post.

Kontroller har genomförts bland annat för att säkerställa så att endast valida värden förekommer i materialet. Kontroll av att rätt person har besvarat enkäten har skett genom att svar på frågor om kön och ålder har jämförts med motsvarande registeruppgift. Om svaren och registeruppgifterna inte överensstämmer har vi tagit bort enkätsvaren från undersökningen och betraktat personen som objektsbortfall. SCB kan trots kontrollen inte garantera att den utvalda personen själv har besvarat enkäten.

Svarsdatafilen kompletterades med vikter för uppräkningsnivå.

Bortfall

Bortfallet består dels av objektsbortfall, som innebär att enkäten inte är besvarad alls, och dels av partiellt bortfall som innebär att vissa frågor i enkäten inte är besvarade. Om bortfallet skiljer sig från de svarande, med avseende på

undersökningsvariablerna, så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara skeva. För att reducera bortfallsskevheten har vikter beräknats med hjälp av kalibrering (se bilaga 1).

Objektsbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, att uppgiftslämnaren inte går att nå eller att uppgiftslämnaren är förhindrad att medverka. Objektsbortfallet i denna undersökning redovisas i tabell 3 nedan.

Tabell 3. Beskrivning av objektsbortfall

Statustyp	Orsak	Antal
Bortfall	Ej avhörda	9 776
	Avböjd medverkan	69
	Ej anträffad	55
	Förhindrad medverkan	40
	Fel person svarat	189
	Postretur	383
	Övrigt	14
Svarande	Inkommen	7 496
Övertäckning	Övertäckning	70

Med "Ej avhörda" menas att ingen uppgift om varför enkäten inte är besvarad har lämnats. Med "Avböjd medverkan" menas att SCB meddelats att uppgiftslämnaren inte vill medverka i undersökningen. I gruppen "Ej anträffad" finns de som saknar adress, är tillfälligt bortresta eller har hemlig adress. "Förhindrad medverkan" innehåller de som kontaktat SCB och meddelat att de på grund av sjukdom eller psykiska/fysiska skäl inte kan delta i undersökningen. "Fel person svarat" innehåller de där enkätsvaren på frågorna om kön och födelseår inte stämmer överens med uppgifterna i RTB. "Övrigt" innehåller bland annat enkäter som inkommit tomma eller varit oanvändbara.

Partiellt bortfall kan bero på att en fråga är svår att förstå, är känslig, att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan eller att instruktionerna vid hoppfrågor misstolkas. Det partiella bortfallet är generellt litet i denna undersökning. Det partiella bortfallet varierar mellan 1 och 2 procent för de flesta av frågorna. Det högsta partiella bortfallet, 9 procent, finns i fråga 18 som handlar om på vilket sätt man normalt tar sig till arbete/studier. De allra flesta som inte besvarat fråga 18 är i åldern 65-85 år och har svarat att de är ålderspensionärer i fråga 24. Vi kan därför anta att de flesta egentligen hör till gruppen "Arbetar ej/studerar ej/arbetar hemma". Svartalernativet skulle kunna förtydligas inför en eventuell kommande undersökning.

Statistikens tillförlitlighet

Ramtäckning

Täckningsfel, under- och övertäckning, innebär att urvalsram och population inte helt stämmer överens. Undertäckning innebär att vissa objekt som ingår i populationen saknas i urvalsramen. Övertäckning innebär att objekt som inte ingår i populationen ändå finns i urvalsramen. Ett sätt att minska täckningsfelen är att ha bra och uppdaterade register.

Som ram för undersökningen används Registret över totalbefolkningen (RTB-registret). RTB är en kopia av innehållet i folkbokföringens register. Det ideala innehållet i folkbokföringens register definieras av de författningar som reglerar folkbokföringen. Det finns dock personer som borde vara folkbokförda men inte är det (undertäckning) samt personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det (övertäckning).

Övertäckningen i denna undersökning består i huvudsak av personer som flyttat från länet, antingen utomlands eller till en annan del av Sverige.

Urval

Denna kvalitetskomponent avser fel som uppkommer på grund av att endast ett urval av populationen undersöks. Urvalsfel är således den avvikelse mellan ett skattat värde och det faktiska värdet som beror på att man inte undersöker alla objekt i populationen. Urvalsfelets storlek minskar med en ökad urvalsstorlek.

Mätning

Ett fel som kan uppstå vid mätning är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då uppgiftslämnaren inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan eller medvetet svarar felaktigt.

Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av datamaterialet kan bearbetningsfel uppstå. Exempel på bearbetningsfel är registreringsfel och kodningsfel. Dessa fel kan förhindras och upptäckas i de kontroller som genomförs vid dataregistreringen. I den här undersökningen bedöms registreringsfelet vara litet eftersom frågeblanketten med ett fåtal undantag hade fasta svarsalternativ.

Bortfall

Bortfallsfel inträffar om objekten i bortfallet och de svarande skiljer sig åt avseende frågorna i undersökningen. I tabell 4 nedan framgår svarsfrekvenser för redovisningsgrupperna i rapporten. I bilaga 2 redovisas svarsfrekvens per kommun och stadsdel i Stockholms kommun.

Tabell 4. Svarsfrekvens per redovisningsgrupp

Redovisningsgrupp	Antal i urvalet (exkl. övertäckning)	Antal svarande	Svarsfrekvens (%)
Total	18 022	7 496	41,6
Kvinna	9 001	3 996	44,4
Man	9 021	3 500	38,8
18-30 år	3 589	793	22,1
31-64 år	10 716	4 272	39,9
65-85 år	3 717	2 431	65,4
Svensk bakgrund	11 936	5 584	46,8
Utländsk bakgrund	6 086	1 912	31,4

Beskrivning av tabeller och diagram

Tabellerna har räknats upp till populationsnivå angående andelarna, vilket innebär att resultaten avser hela populationen och inte bara de svarande.

Antalsuppgifterna i tabellerna är, enligt önskemål från Länsstyrelsen, ovägda antal svarande och är således inte uppräknade till populationsnivå. Att antalet svarande individer är olika för olika frågor beror dels på det partiella bortfallet och dels på hoppinstruktioner som innebär att vissa frågor endast ska besvaras av en delmängd av de svarande.

För de följdfrågor som föregås av hoppinstruktioner har selekteringar genomförts vid tabellframställandet. Dessa innebär att svaren från de som enligt instruktionerna inte borde ha besvarat frågorna men ändå gjort det har tagits bort.

Till varje punktskattning (p) anges det 95-procentiga konfidensintervallet ($\pm v$). Den övre gränsen för konfidensintervallet bildas genom att beräkna p+v och den nedre gränsen genom att beräkna p-v. Det är praxis att tillämpa 95-procentiga konfidensintervall när man uttalar sig om statistiskt säkerställda skillnader. Med ett 95-procentigt konfidensintervall menas att intervallet i genomsnitt täcker det sanna värdet i 95 fall av 100 om andra fel än slumpfel är försumbara. Något förenklat kan sägas att om konfidensintervallen från två grupper inte överlappar varandra så har man en statistiskt säkerställd skillnad mellan de båda grupperna.

I tabellerna redovisas värdena avrundade till en decimal. Något konfidensintervall för totalen (=100 procent) anges inte, eftersom totalen inte är någon skattning.

De tabeller som presenteras i denna rapport har tagits fram enligt de formler som presenterats i den bifogade Kalibreringsrapporten med hjälp av SAS och variansprogrammet ETOS.

Resultat redovisas totalt för länet samt efter kön, tre åldersgrupper och bakgrund.

Jämförbarhet över tid

Detta är fjärde gången som SCB genomför undersökningen. Undersökningen har genomförts vartannat år sedan 2011.

Jämfört med undersökningarna 2011 och 2013 var frågorna desamma 2015 och 2017 förutom att vissa frågor som fanns då togs bort inför 2015 (t ex frågor om vad man gör på fritiden och om skolan m.fl.). Frågan om antalet personer i hushållet är inte jämförbar mellan 2017 och övriga år eftersom frågan förändrats inför 2017.

Den definition avseende bakgrund som använts i undersökningarna 2015 och 2017 är:

1. Personer med utländsk bakgrund:
  - Utrikes födda
  - Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar
2. Personer med svensk bakgrund:
  - Inrikes födda med
    - en inrikes och en utrikes född förälder
    - två inrikes födda föräldrar

I redovisningen avseende undersökningarna 2011 och 2013 har en annan definition använts¹ varför inga jämförelser bör göras med dessa år vad gäller bakgrund.

---

¹ Personer med utländsk bakgrund:

- Utrikes födda

- Inrikes födda med en eller två utrikes födda föräldrar